

ECOURI ALE LIMBII DE LEMN ÎN LIMBAJUL JURNALISTIC AL PERIODEI DE TRANZIȚIE

ALINA DINU

coala doctorală a Facultății de Litere, Universitatea din București

Lucrarea de față își propune să identifice și să analizeze formele de manifestare a particularităților limbii de lemn (Ll) în limbajul publicistic¹ cu tematică politică din perioada de tranziție (1989–2006).

Abordarea din lucrarea noastră este diacronică, urmărind de-a lungul perioadei decembrie 1989 – decembrie 2006 câteva tendințe care coexistă la nivelul discursului de presă cu tematică politică.

Din punct de vedere sociopolitic, vom segmenta perioada în discuție în patru etape: anul 1990, 1991–1996, 1996–2000, 2000–2006, în funcție de felul în care s-a realizat schimbarea democratică la conducerea țării. Vom discuta separat situația anului 1990, pentru că acesta ilustrează amestecul de nou și vechi din societatea românească imediat următoare revoluției, reflectat în discursul presei libere.

Astfel, se vor analiza tendințe precum: evitarea unor termeni/sintagme specifice discursului comunista, resemantizarea unor termeni, perpetuarea tradițiilor limbii de lemn, ceea ce noi, cuvinte-embleme. Desigur că fiecare dintre tendințe se manifestă mai pregnant într-o anumită etapă, iar mutările de accent rezultate în acest fel conțin specificul respectivei perioade. În cadrul fiecărei etape se vor discuta acele tendințe care prin frecvență caracterizează respectivă perioadă.

1. Anul 1990 – Tendințe

1.1. Evitarea unor cuvinte-embleme pentru Ll

Imediat după 1989, se poate observa tendința de a utiliza cu conotație negativă acele elemente (mai ales de nivel superficial, lexical) considerate ca indicatori direcționali ai limbajului folosit în timpul regimului comunista, precum: *tovarăș, bolșevic, epocă de aur, vizită de lucru*:

Joi, 11 ianuarie a.c., avut loc o „vizită de lucru” la Academia de științe sociale-politice „Tefan Gheorghiu” (fosta, bineînțelea)! („România liberă”, 13 ianuarie 1990, p. 1).

1.2. Resemantizare

În cazul unor termeni precum *democrație* sau *libertate*, care în limbajul comunista erau folosiți impropriu, fără suport referențial, se poate observa faptul că acestea parcurg un proces de resemantizare, de adaptare la noile realități sociale și politice. Procesul resemantizării este

¹ Precizăm că faptul că zarele din care s-au extras exemplele sunt: „Adevărul”, „România liberă”, „Cotidianul”, „Dimineața”, „Evenimentul zilei”, „Libertatea”.

unul anevoios îns , deoarece persist pentru o lung perioad confuzii legate de sensul denotativ al termenului (ex. 1, 2), existând chiar contexte care indic o înc reare conotativ negativ a termenilor (ex. 3, 4):

- (a) *Manipulat cu h rnicie i înc put pe mâna profesioni tilor scandalului, democra ia str zii i a pie ei ghilotineaz îns i libertatea pe care se preface c o proclaim . („Adev rul”, 24 aprilie 1990, p. 1)*
- (b) *Am avut la dispozi ie trei zile pentru a ne decanta sentimentele provocate de „mitingul” din 12 ianuarie, ziua Eroilor Revolu iei. „Eroii” acestei jalnice parodii a democraiei au avut i ei, între timp, prilejul s - i explice punctele de vedere. („Libertatea”, 15 ianuarie 1990, p. 1)*
- (c) *Prezen i la fa a locului s consemneze pentru viitorime „lec ia de democra ie” anun at na iunii de vocea puternic a domnului Coposu, o seam de ziari ti s-au „bucurat” de efectele ei. (...) Altminteri, exponen i autoriza i sau ne ai acestui partid se plâng, pe toate drumurile, inclusiv în coloanele „oficiosului”, de lipsa libert ii presei. Desigur, toat lumea care cite te cu dreptate vede c este vorba despre libertatea de a înjura, despre libertatea de a def ima, despre libertatea de a ataca persoane i nu idei, indivizi, programe. („Adev rul”, 24 aprilie 1990, p. 1)*
- (d) *Am visat, vreme de patruzeci de ani, la o libertate pe care ni s-a p rut c , dup decembrie, am dobândit-o. i nu poate fi nefericire mai mare decât s constat m c aceast libertate a luat, deocamdat , chipul schimonosit al libert ii de a ne urî între noi. („Adev rul”, 15 iunie 1990, p 1)*

1.3. Perpetuarea tr s turilor limbii de lemn

Ll se reg se te în limbajul presei de tranzi ie mai ales imediat dup 1989 (i apare frecvent în 1990, în unele cazuri pân în 1992, chiar mai târziu – ziarul „Diminea a”) în majoritatea datelor sale esen iale. Se poate observa faptul c uneori elementele specifice Ll sunt izolate într-un discurs în ansamblu „purificat” de sechelele limbajului regimului anterior, pe când, alteori, sunt corelate între ele tr s turi Ll diferite.

1.3.1. Tr s turi gramaticale

(a) Nominalizarea

Una dintre tr s turile Ll p strate în discursul publicistic al anului 1990 este utilizarea excesiv a substantivului în defavoarea verbului, prin care se creeaz un limbaj greoi, dificil de receptat i cu o not puternic de artificialitate:

Contestat sau nu, dup bunul plac al unora în care s-a trezit, dup Revolu ie, gustul pentru putere, frontul Salv rii Na ionale s-a afirmat ca singura alternativ viabil , d t toare de încredere a reconstruciei pe noi baze a României i în elege s acioneze împreun cu toate acele partide i forma iuni politice pentru care contează în primul rând soarta rii, pentru consolidarea cuceririlor Revolu iei, pentru instaurarea democraiei adev rate i respectarea drepturilor i libert ilor individuale. („Diminea a”, 7 aprilie 1990, p. 1)

Unele substantive creeaz sintagme cli eizate p strate din Ll – „reconstruc ia pe noi baze”.

(b) Abunden a adjetivelor

De i nu se mai p streaz preponderent adjective conotate pozitiv, prezen a lor este înc sup r toare:

(a) *Desf urat într-un climat nou, degajat i sincer, lipsit de formalism, într-o atmosfer cald , prieteneasc , vizita a fost marcat de un spirit deschis.* („Diminea a”, 7 septembrie 1990, p. 1)

(b) *O Românie reînnoit , purificat , a spune, prin jertfele revoluiei, angajat ferm pe drumul democraiei i eliberat de influențele, dacă doriți, megalomaniei în politica externă , de subordonarea unor ambiții adeseori aberante, a cum obi nuiseră în trecut lumea cu prezența noastră la Adunarea Generală la ONU.* („Diminea a”, 25 septembrie 1990, p. 7)

1.3.2. *Trăsături lexicale și sintactice: clăi și structuri clăițeizate*

Unele clăi și Ll trec nemodificate în discursul publicistic al anului 1990, de către nu se mai poate vorbi despre un număr la fel de mare de utilizări ale acestor termeni/ sintagme, ca în perioada anterioară .

(a) *În aceste momente, însă în area culturilor în sectorul agriculturii de stat prezintă deputați și funcționari de plan la sfecă de zahăr, orzoaică, mazăre boabe.* („Diminea a”, 28 aprilie 1990, p. 4)

(b) ... pună sub semnul întrebării sinceritatea acestora, precum și dorința de declarat de a contribui, direct și concret la reconstrucția răsărită, la angajarea acesteia pe drumul transformării structurilor monopolelor, drumul transnistrenesc spre o societate liberă și democratică . („Adevărul”, 3 mai 1990, p. 1)

La nivel sintactic există încă numeroase exemple de fraze arborescente, de mari dimensiuni, în care cititorul poate decripta cu greu un sens:

În cadrul întâlnirii, desfășurată într-o atmosferă deosebit de caldă , din partea noastră de cănduceri române s-a exprimat convingerea că prietenia și colaborarea multilaterală dintre cele două țări și popoare se vor întări și dezvoltă în toate domeniile, în interesul transformării democratice, ale cărora și în elegerii internaționale. („Adevărul”, 28 decembrie 1989, p. 1)

1.4. Cuvinte-emblem¹

În discursul publicistic al anului 1990, apar o serie de termeni care denumesc noile realități sociale, politice și economice: *economie de piață , privatizare, pluripartidism, tranziție, grevă* . Contextele în care sunt folosite dovedesc faptul că sensurile acestora nu sunt încă fixate prin uz, dar funcționează ca semne ale unor indicatori ai perioadei în care apar, reflectând principalele realități socio-politice:

(a) *Economia de piață înseamnă , în esență , dominia în economie a legii cererii și ofertei, o cerere definitivă prin deciziile cumprătorilor autonomi asupra mijloacelor de cumpărare și o ofertă definită prin deciziile vânzătorilor autonomi asupra produselor și serviciilor.* („Adevărul”, 11 iulie 1990, p. 1)

(b) *Privatizarea este, credem, termenul economic cel mai frecvent rostit în această perioadă , ceea ce este cel mai des invocat , cuvântul prezent pe toate buzele. Am cercetat programele partidelor politice. Nu există niciunul, dar absolut niciunul care să nu vorbească*

¹ În analiza lexicului politic posttotalitar, Rodica Zafiu (2007: 102 și urm.) identifică o serie de termeni care funcționează ca „semnale de recunoaștere, indiferent de sensul lor mai curând vag și în parte încărat de conotații afective”, pe care îi numește termeni-emblem . Ideea legată de cuvintele-emblem este dezvoltată și la Adriana Stoichiou-Ichim (2009: 306–307), care punctează că diferența foarte importantă între aceste cuvinte (numite și cuvinte-martor) și modele lingvistice care sunt doar „inovații lexicale adoptate de vorbitori în mod mimetic, fără o justificare obiectivă”.

despre privatizare. Credem că nu riscăm prea mult afirmând că privatizarea poate deveni o formulă magică de soluționare a problemelor, și cum, prin folosire repetitivă, ea poate fi golită de conținut. Cu atât mai mult ca cât progresele în acest domeniu sunt minime. („Adevărul”, 8 mai 1990, p. 1)

Mai puțin frecvent, dar apărând încă din această perioadă este termenul „pluripartidism”, care înlocuiează realitatea regimului anterior, dominat de partidul unic:

În al doilea rând, să creezeți și între în un climat politic favorabil pluripartidismului frumos de care îl va pierde în sine și creditul politic. („Adevărul”, 25 mai 1990, p. 1)

În această perioadă inițială, *tranziția* este considerată un proces de scurtă durată, nebunindu-se încă amplioarea fenomenului. O dovadă este, în exemplul următor, sinonimia cu termenul „intermezzo”:

*Altfel spus, mai pe românește, după o perioadă de **tranziție** de 6 luni, determinată de guvernarea provizorie, executivul nostru – prin maniera lejeră, mult prea lejeră, în care abordează și zonă nouă structuri – ne mai propune un „**intermezzo**” de trei luni până la începerea executării depline a prerogativelor de guvernare asumate.* („Adevărul”, 20 iulie 1990, p. 1)

Ie irea din sistemul totalitar și intrarea în democrație presupune și posibilitatea de a-i exprima dezacordul în legătură cu o anumită situație, posibilitate redată prin termenul „grevă”:

Este a treia zi de când activitățile din portul Constanța sunt aproape paralizate de greva începută în ziua de 17 septembrie de către o mare parte a navigatorilor și lucrătorilor de pe platforma portuară. („Adevărul”, 20 septembrie 1990, p. 3)

1.5. Clădirea noastră

Dincolo de perpetuarea unor cărăi din limbajul presei de tranziție, există și o foarte puternică cărăiăzare, apărând astfel, pe tipare vechi, noi exemple de termeni/structuri cărăiate.

Exemple precum: „emanație”¹, „consens”, „oameni de bine” sunt specifice limbajului puterii, fiind preluate din discursul președintelui:

(a) *F.S.N. să plătească în procesul Revoluției, **emanație** a voinei poporului și nu produsul unui muncitor de conspiratori, favorizată de circumsanțe.* („Dimineața”, 6 aprilie 1990, p. 2)

(b) *Mă cărează politică să scutească Revoluția a dovedit încă din zilele de foc și sânge din decembrie 1989 că exprimă voile și **consensul** național în lupta pentru dobândirea dictaturii.* („Dimineața”, 10 aprilie 1990, p. 2)

Sintagmele *epochă de trist amintire, moștenire* se referă la perioada de dinainte de 1989:

¹ Într-o analiză pertinentă a discursului presei anului 1991, Irina Preda (1992: 541) observă și descrie „o inovație occidentă prin proporții” în raport cu perioada comună, anume creația de semantice figurative. Domeniul cel mai solicitat este cel al cărăierilor fizico-chimice, cu noi și noi figurate precum: *a coroada, a eroda, flexibilă*, dar și *emanație*, termenul pus de noi în discuție.

(a) *A dovedit apoi responsabilitate fa de soarta rii, asumându-i, în perioada imediat urm toare Revolu iei, sarcina dificil de a înl tura nefastele urm ri ale epocii de trist amintire a dictaturii ceau iste (...).* („Diminea a”, 10 aprilie 1990, p. 2)

(b) *Între problemele dramatice l sate mo tenire de dictatur exist îns unele care, de i sunt conexe celor vizând instaurarea democra iei politice, nu sunt reductibile la acestea.* („Diminea a”, 25 aprilie 1990, p. 1)

2. Perioada 1991-1996

2.1. Resemantizare

În linii generale, tipurile de contexte în care apare termenul „democra ie” sunt acelea i ca în perioada anterioar : defini ii (ex. 1), contexte negative (ex. 2), structuri cli eizate (ex. 3):

(a) *Democra ia adev rat , adic regatul natural al celor umili, presupune participare pacific la exercitarea puterii.* („Adev rul”, miercuri, 6 martie 1991, p. 1)

(b) *i, fiindc am ajuns unde ne-am propus s ajungem, la democra ie, se cuvine s-o spunem r spicat, indiferent pe cine am deranja, c în tot ce ni se întâmpl numai de democra ie nu poate fi vorba (...). Aici e fiecare cu democra ia lui, deci cu tirania i interesele lui.* („Adev rul”, miercuri, 6 martie 1991, p. 1)

(c) *Fragila noastr democra ie, care i a de-abia se mai ine pe picioare de slab i original ce este, a primit din nou o grea lovitur .* („Adev rul”, joi, 27 august 1992, p. 3)

2.2. Perpetuarea tr s turilor L1

Sechelele L1 dep esc grani a anului 1990, persistând i în perioada um toare cu aproximativ aceea i frecven .

2.2.1. Tr s turi gramaticale

(a) Nominalizarea – tr s tur absolutizat în L1 cu scopul opaciz rii discursului, al elimin rii preciziei temporale impuse de verb, apare deseori i în limbajul jurnalistic al perioadei în discu ie:

În acela i context a remarcă necesitatea i oportunitatea inform rii cât mai operative a str in t ii cu actele legislative (...) care vizează democratizarea viei politice i economice, deschiderea canalelor spre o economie de pia sigur , avantajoas i pentru noi i pentru partenerii de peste hotare. („Adev rul”, joi, 29 martie 1990, p. 2)

(b) Structurile binare

Exemplele de sintagme bazate pe dublare sinonimic au i acum acela i efect, ca i în L1 – acela de a prolifera enun ul, dar în acela i timp de a-l opaciza:

La ie irea din Prefectur , al turi de cei care l-au înconjurat cu simpatia i pre uirea lor, s-a aflat i un grupule ... („Diminea a”, 4–5 iulie, 1992, p. 1)

(c) Abunden a adjetivelor – persist în limbajul jurnalistic actual tendin a de proliferare a enun ului prin exces de adjective:

Pe tot parcursul vizitei au avut loc numeroase manifest ri de cald simpatie fa de pre edintele României. („Diminea a”, 4–5 iulie, 1992, p.1)

2.2.2. Tipuri lexicale – clichee

În unele cazuri sunt folosite chiar clichee specifice L1:

Obiectivul acestei vizite rezid din preocuparea de fond a României de a pune pe baze noi relațiile cu Comunitatea Economic Europeană. („Adevărul”, 28 martie 1990, p. 1)

Uneori apar sintagme care imit fidel modelul unor structuri clichee date din L1, ca în exemplul de mai jos – „punere în sfere” – „transpunere în viață”:

Platforma (electorală n.n.) dată publicității (...) are în substanță multe idei generoase menite să asigure prin punerea lor în sfere schimbarea în bine a României. („Dimineața”, 2 sept. 1992, p. 2)

2.2.3. Tipuri sintactice

Mult mai evidente sunt ecurile L1 la nivelul sintactic. Multe dintre textele publicistice sunt dominate de fraze arborescente, cu subordonări excesive, în care sensul este adeseori sacrificat:

Iar, apoi, în zilele săptămânile i lunile ce au urmat lui 22 Decembrie 1989, pe fondul transparenței, al transmiterii „în direct” pe diversele canale mass-media a faptelor și evenimentelor prin care s-a exprimat procesul transformării politice instituționale, dl. Ion Iliescu a confirmat speranțele pe care le-a polarizat asupra sa, acționând cu temeritate și spirit constructiv pentru o evoluție cât mai echilibrată a vieții publice; pentru a calma tensiunile apărute sub impulsuri obiective, dar mai ales subiective; pentru a se evita cursul spre exacerbare a conflictelor din societate și apariția unui război civil. („Dimineața”, 25 august 1992, p. 1)

2.3. Cuvinte-emblem

În perioada 1991–1996, persistă cuvinte-emblem din etapa anterioară: *transiție, reformă, privatizare, economie de piață*, la care se adaugă exemple noi precum: *protecție socială, dialog, pluralism, nomenclatură, dezinformare, relansare, manipulare, corupție*:

(a) *Lipsurile care apar în protecția socială se datorează faptului că acest sistem de securitate socială suferă de subfinanțare.* („Adevărul”, 26 august, 1992, p. 5)

(b) *În acesten, pluralismul intereselor a generat pluralismul politic, iar într-o situație normală (...) bătălia electorală se încheie, cel puțin pentru un ciclu de guvernare, în cabine de vot (...).* („Dimineața”, 30 iulie, 1992, p. 1)

Un caz special de cuvinte-emblem îl reprezintă cele care apar fie în discursul puterii, fie în cel al opozitionii.

Preliminariile de la un pol la cel lângă se fac doar cu scopul de a accentua prin comentariu metatextual inadecvarea unui termen-emblem ori a altuia la discursul taberei adverse sau cu intenții ironice.

Un astfel de termen-emblem folosit în discursul politic (îl apoi reflectat în cel jurnalistic cu tematică politică) în preajma anilor 1992–1993 este „schimbare”. Cuvântul este folosit în discursul campaniei electorale de reprezentanții opozitionii:

Cât despre dl. Emil Constantinescu, este lipsită credibilitatea convingerii o parte foarte importantă a electoratului românesc. Deoarece ideile pentru care a candidat reprezintă mai mult decât o candidatură, reprezintă voia a schimbării societății românești. („România liberă”, 8 octombrie 1992, p. 3)

Pe de alt parte, discursul guvernamental se construi te în aceea i perioad pe termeni precum: „relansare”, „refacere” sau „normalitate”:

Premierul Stolojan se situeaz pe o pozi ie realist când afirm c alegerile din septembrie înseamn ansa desprinderii definitive de starea de provizorat, de instabilitatea politic i o condi ie necesar pentru relansarea economic , deschizându-se astfel poarta într rii în normalitate. („Diminea a”, 30 iulie 1992, p. 1)

Puterea preia ulterior termenul „schimbare” în discursul propriu, îns , pentru a-l adapta particularit ilor mesajului s u politic ii adaug determinantul „în bine”.

Apogeul crizei pe care o travers m face vizibil i actualul program electoral al domnului Ion Iliescu, program p trans de încrederea în schimbarea în bine a României. („Diminea a”, 8 septembrie 1992, p. 1)

3. Perioada 1996–2000

3.1. Perpetuarea tr s turilor Ll

Tr s turi gramaticale

(a) Nominalizarea/utilizarea substantivelor în cazul genitiv

Preferin a pentru substantive ob inute din infinitive lungi sau pentru substantive în cazul genitiv caracterizeaz i aceast perioad :

Pentru aceasta, Biroul Permanent Central, pre edintele i prim-vicepre edintele PNL au fost mandata i s desf oare negocierile în vederea realiz rii unific rii liberale. („Evenimentul zilei”, 2 martie 1998, p. 6)

(b) Valori modale i temporale – verbele impersonale

Printre formele verbale folosite cu prec dere în aceast etap putem remarca verbele impersonale, prin care emi torul poate desemna ac iuni (conotate pozitiv sau negativ) al c or agent nu este cunoscut receptorilor:

S-a creat o situa ie atât de încâlcit , încât este greu acum s se anticipateze solu ii. Se fac diligene pentru împ carea între beligeran ii din sânul coali iei guvernamentale, dup declara ii incendiare, amenin ri cu ruperea coali iei, ultimatumuri, scrisori i memorii. („România liber ”, 12 Ianuarie 1998, p. 1)

F r a mai cunoa te ampoarea din Ll, fenomenul mobiliz rii apare în aceast perioad mai ales prin intermediul verbului „trebuie”:

Trebuie s se ajung cât mai repede la un numitor comun i, abia dup ce lucrurile vor fi foarte clare, Guvernul (...) va putea s - i desf oare activitatea f r sincopă. („România liber ”, 20 Ianuarie 1998, p. 1)

3.2. Cuvinte-emblem

În aceast perioad se folosesc în continuare termeni-cheie ai perioadei de tranzi ie – *corup ie, grev , nomenclatur* , în situa ii discursivee similare celor din perioada precedent , dar apar i exemple noi, precum: *societate civil , manipulare*:

Sintagma „societate civil ”, folosit cu prec dere începând cu aceast perioad define te o realitate înc lipsit de consisten , nesigur :

E de la sine în ele și această slăbiciune a democrației capătă proporții dramatice, în condițiile unei crize ca România, (...) unde instituțiile statului de drept sunt independente doar pe hârtie (...), unde societatea civilă, cea chemată să presteze echilibrul în perioada violentelor confruntări politice nu încă consolidat mecanismele de intervenție. („Evenimentul zilei”, 16 septembrie 1996, p. 1)

Termenul „manipulare” este prezent aproape exclusiv în contexte negative:

Ion Iliescu va aciona prin principalul instrument de manipulare a românilor: TVR. („Evenimentul zilei”, 10 septembrie 1996, p. 1)

3.3. Clichii noi

În această perioadă începe să fie utilizat o sintagmă denumită Opoziția, realitate nouă pentru societatea românească, dominată atât de mult timp de o singură formă de conducere. Sintagma este preluată în limbajul presei din discursul politicianilor și devine clicheu prin frecvență, prin puterea de a se prezenta în memoria receptorului:

Până la alegerile din toamnă, câteva urgențe și spunderile moral-politice ale celor ce compun Opoziția Democrată: întărirea prestigiului lor prin înțărarea oricărui forme de veleitarism. („Cotidianul”, 11 iulie 1996, p. 2)

4. Perioada 2000–2006

4.1. Perpetuarea clichetelor

Ecouriile LII în presa anilor 2000-2006 sunt din ce în ce mai vagi, rezumându-se mai adesea la utilizarea adjecțiilor. Deși se frecvent apar adjecțiile *real / adevărat*, însă nu mai au puterea de a opaciza sensul substantivului pe care îl determină :

(a) ... dar consider sănătatea ca pe o modalitate de a distrage atenția de la problemele reale. („Adevărul”, 8 iulie 2006, p. 2)

(b) ... și ceea ce este adevărat aventure nu poate să dea rezultate decât pe termen mediu sau lung. („Adevărul”, 5 februarie 2006, p. 1)

4.2. Cuvinte-embleme

Având în vedere distanța temporală dintre această perioadă și primul an al tranziției și faptul că multe dintre schimbările proгnozate au fost produse încă, majoritatea cuvintelor-embleme apar în contexte denigratoare, negative: *a manipula, stat de drept, reformă, privatizare, tranziție, reformă*.

Se poate remarcă apariția unei noi sintagme – „program de guvernare” – desemnând baza teoretică propusă de fiecare partid în parte:

În primul rând, această înțelegere nu are un program de guvernare real. (...) Un program de guvernare presupune specialiști. Iar „specialiștii” de genul Mitzura, Puzdrea sau Dolnescu nu pot face decât să mai aprindă un bec chiar la rampa tragi-comediei numită PRM. („Cotidianul”, 29 noiembrie 2000, p. 1)

4.3. Clichii noi

Dacă sintagma „opozitie democratică” este prezentă din perioadele anterioare, „eradicarea/combaterea corupției” și „politica politică” se numără printre clichete specifice

acestei perioade. Cea dintâi este specific discursului reprezentanilor Opoziției, iar cea de-a doua desemnează o realitate foarte discutată și dată cu începerea procesului de publicare a arhivelor Securității:

- (a) *Rodica Stănescu a criticat afirmațiile din decembrie 1996 ale lui Emil Constantinescu privind eradicarea completă a corupției*. („Cotidianul”, 22 decembrie 2000, p. 2)
- (b) *De asemenea, urmează să fie publicate în curând în lista cu oficiile și subofiicele care au desfășurat în cadrul Securității activități de poliție politică*. („Cotidianul”, 23 noiembrie 2000, p. 3)

5. Concluzii

Schimbările politice majore apărute după 1989 au determinat modificările ale discursului public ce ar putea fi interpretate ca reveniri (timide și progresive) la statutul firesc al limbii române după decenii de anormalitate.

Ecouurile limbii de lemn se fac și mai pregnant în perioada imediat următoare Revoluției, dar devin din ce în ce mai vagi în timp. Dintre trăsăturile limbii cele mai rezistente în limbajul tranziției se poate observa că sunt (inclusiv cele formate prin utilizarea excesivă a adjecativului) sau specificul frazei – cu subordonări multiple, lipsită de coerentă.

Aproape concomitentă, însă, se creează pe tiparele vechi exemple de noi termeni/sintagme care capătă destul de rapid valoare de către: *consens, opozitie democratică, oameni de bine, vid de putere* etc.

Pe de altă parte, contextele în care erau utilizate unii termeni-embleme ale perioadei anterioare: *tovarăș, epoca de aur, vizita de lucru*, s-au redus după 1989 la situația de reluare ironică sau la utilizarea cu conotație negativă. Cuvintele-cheie ale perioadei anterioare sunt înlocuite cu alte exemple de termeni-embleme, specifici perioadei de tranziție: *tranziție, economie de piață, reformă, grevă, corupție* etc.

În alte cazuri, termeni precum *democrație, libertate* au trecut printr-un proces de resemantizare care a presupus adaptarea la noile realități românești. Cum în discursul anterior (al perioadei comuniste) raportul termen-realitate era unul viciat, persistența acestei amintiri a făcut ca procesul de resemantizare să fie îngreunat.

Aadar, în limbajul publicistic al perioadei cuprinse între anii 1989 și 2006 se poate observa amestecul dintre nou și vechi, dintre persistența tiparelor limbii și ironizarea acestora, eterogenitatea.

BIBLIOGRAFIE

- Preda, Irina, 1992, 1993, „Îmbogățirea lexico-semantică a limbii române actuale”, *Limba română*, XLI, 9 (p. 483–490); 10 (p. 541–548); 11–12 (p. 585–590); XLII, 1 (p. 19–24).
- Stoichiou Ichim, Adriana, 2009, „Spectacolul politic – un către al noii limbii de lemn?”, în Ilie Radu (ed.), *Limba de lemn în presă*, București, Editura Tritonic.
- Zafiu, Rodica, 2007, *Limbajul politică*, București, Editura Universității din București.

The Reflexions of Wooden Language in the Transition Period Press

This paper describes the manner in which wooden language is reflected in the post-communist Romanian press.

We analyze several tendencies that coexist in this period, such as: the absence of those terms which were very strictly related to the communist language (such as „mate”), the perpetuation of the reflexions of the communist wooden language, the resemantization of some terms, such as *democracy* or *liberty*.